

Energetske subvencije in obnovljivi viri energije

Finančne intervencije države so v energetske sektorju običajne. S pomočjo subvencij vlade povečujejo zanesljivost oskrbe, zmanjšujejo onesnaževanje zraka in emisije toplogrednih plinov, krepijo konkurenčnost, skrbijo za socialne koristi in ščitijo delovna mesta.

Kljub temu pa se pojavljajo spori o tem, kako učinkovite so te subvencije. Še več, politične prednostne naloge in tehnološke možnosti se s časom spreminjajo. Zato bi bilo treba obstoječe subvencije ovrednotiti in ugotoviti ali ustrezajo potrebam družbe kot take. Pričujoča ocena trenutnih subvencij v starih državah članicah (EU-15), s posebnim poudarkom na obnovljivih virih energije, je prispevek k takšnemu vrednotenju.

Kaj so energetske subvencije?

O energetskih subvencijah ne obstaja nobena splošna definicija, niti ni usklajenih mehanizmov poročanja. Da bi lahko ponudila čim bolj popolno sliko, je EEA pregledala celo vrsto posrednih in neposrednih sistemov podpore (EEA, 2004). Subvencije iz proračuna so transferi, ki se v nacionalnih računih pojavljajo kot vladni izdatki. Taki primeri so denarni transferi proizvajalcem energije, porabnikom in drugim podobnim organom in posojila s poroštvom vlade z nizkimi obrestmi ali znižano stopnjo obresti. Primeri neproračunskih subvencij, pa so davčne oprostitve in olajšave, prednostni dostop na trg, regulativni sistemi podpore in prednostni dostop do naravnih virov.

Tabela 1. Ocena skupnih energetskih subvencij v letu 2001, v EU-15, v milijardah evrov

	Trdna goriva	Nafta in zemeljski plin	Jedrska energija	Obnovljivi viri energije	Skupaj
Iz proračuna	> 6,4	> 0,2	> 1,0	> 0,6	> 8,2
Neprroračunske	> 6,6	> 8,5	> 1,2	> 4,7	> 21,0
Skupaj	> 13,0	> 8,7	> 2,2	> 5,3	> 29,2

Opomba: Subvencije za elektriko se gorivom dodelijo na osnovi proizvodnje. Zunanji stroški niso vključeni.

Vir: EEA.

Ocena energetskih subvencij v EU-15

Uporabljeni so bili podatki iz več virov. Glede na razpoložljive podatke je obseg študije omejen samo na EU-15.

Skupna vsota subvencij (brez zunanjih stroškov) je ocenjena na približno 29 milijard evrov na leto (Tabela 1). Največji del subvencij je bil namenjen trdim gorivom, precej višjo podporo na enoto energije kot druga goriva pa so prejeli obnovljivi viri energije. Vlade se očitno zavedajo, da so obnovljivi viri energije mnogo manj razvito področje, ki potrebuje večjo tehnološko in tržno podporo za svoj celovit komercialni razvoj.

Trdna goriva. Premogovništvo še nadalje prejema precejšnje subvencije iz proračuna v Nemčiji (preko 4 milijarde evrov) in Španiji (preko 1 milijardo evrov). Neproračunske subvencije so še posebno visoke v Nemčiji (približno 3,5 milijarde evrov).

Nafta in zemeljski plin. Nafta prejema zelo malo podpore. Podpora zemeljskemu plinu, večinoma neproračunska, je precejšnja na Nizozemskem (0,9–2,4 milijarde evrov), v Veliki Britaniji (približno 1,4 milijarde evrov) in Italiji (približno 0,9 milijarde evrov).

Jedrski energija. Proračunska podpora jedrski energiji izhaja iz nepovratnih sredstev za raziskave in razvoj držav članic (večinoma Francije, Nemčije in Italije) in Evropske skupnosti. V številke ni zajet strošek neobveznega plačila za zavarovanje polne odgovornosti.

Obnovljivi viri energije. Podpora obnovljivim virom energije je sedaj dobro uveljavljena v vseh državah EU-15. V vsaki državi članici je cenovna podpora zagotovljena s pomočjo kombinacije sistema fiksnih cen, obveznega odkupa ali sistema minimalnih kvot, skupaj z vrsto osnovnih subvencij in davčnih sistemov (Tabela 2). Leta 2001 je bila skupna stopnja podpore najvišja v Nemčiji in Italiji, kjer je bila zagotovljena preko 1 milijarda pomoči, večinoma v obliki sistema fiksnih cen.

Električna energija. Nizozemska (preko 1,5 milijarde evrov), Velika Britanija (približno 1,5 milijarde evrov) in Nemčija (približno 1,8 milijarde evrov) dodeljujejo precejšnjo neproračunsko podporo porabi električne energije.

Subvencije in obnovljivi viri energije

Za trenutno situacijo so značilni liberalizacija energetskega trga in privatizacija, zaradi česar so cene energije nižje, kot bi bile v nasprotnem primeru in so hkrati bolj nestanovitne, tržno tveganje v povezavi z investicijami v nove zmogljivosti pa je povečano. Energetski načrtovalci so začeli izražati zaskrbljenost o trenutno nizki ravni privatnih investicij v nove kapacitete glede na načrtovano rast povpraševanja po energiji v naslednjih 30 letih. Vsakršno odlašanje pri zapiranju starih elektrarn na fosilna goriva zaradi zagotavljanja oskrbe bo pomenilo težave pri doseganju zmanjšanja emisij toplogrednih plinov v skladu z mednarodnimi obveznostmi.

Obnovljivi viri energije imajo lahko pomembno vlogo pri zmanjševanju emisij toplogrednih plinov, zanesljivosti oskrbe z energijo in zmanjšanju nestanovitnosti cen. Te koristi se odražajo v političnih ciljih, kot so cilji EU, postavljeni za leto 2010 v zvezi z obnovljivimi viri energije. S trenutno stopnjo politične in finančne pomoči pa teh ciljev ne bo mogoče doseči.

Viri:

EEA (2004): *Energy subsidies in the European union, a brief overview* (Energetske subvencije v Evropski uniji, kratek pregled). EEA tehnično poročilo 1/2004.

Stenzel, T., Foxon, T. in Gross, R. (2003): *Review of renewable energy development in Europe and in the US* (Pregled razvoja obnovljivih virov energije v Evropi in ZDA), Poročilo za DTI Renewables Innovation Review oktober 2003, ICCEPT.

Tabela 2. Politike podpore za tehnologije obnovljivih virov energije v EU-15

Država	Osnovne subvencije	Sistem fiksnih cen	Certifikati/ obvezen odkup	Sistem minimalnih kvot	Sistem obdavčevanja
Avstrija	X	X	H		X
Belgija	X	X	X		X
Danska	H	X			X
Finska	X				X
Francija	X	X		X	X
Nemčija	X	X			X
Grčija	X	X			X
Irska	X			X	X
Italija	X	H	X		X
Luksemburg	X	X			
Nizozemska	X	X	X		X
Portugalska	X	X			X
Španija	X	X			X
Švedska	X		X		X
Velika Britanija	X		X	H	X

Opomba: x = trenutno veljavni sistemi, H = politika v preteklosti, sedaj spremenjena.

Vir: Prilagojeno po Stenzel, Foxon in Gross (2003).

EEA napotki so jedrnat, lahko berljivi in na najnovejših dostopnih informacijah temelječi uvodniki v aktualna okoljska vprašanja. Poročila so na voljo naspletni strani EEA: www.eea.eu.int

